

◆ŞEYTAN◆

- 16.11.2021
- **Şeytanlaşmak ne demek? Nasıl vasıflandırabiliriz? Bir insanlaşma süreci var mı? Gayb alemi varlığı ise “el-ard’a” mahkum olması ne demek? Neden semaya çıkamıyor?**
 - **İki şeyi birbirine karıştırmamak lazım: yaratılış mevzu ve şeytanın işlevi.** Diyelim ki elementer kökeni gümüş olan bir varlık var, elementer kökeni bakır olan akıllı ve iradeli bir varlık var ve yine elementer kökeni altın olan bir akıllı varlık türü var.... Ne kadar maden varsa elementer kökeni o varlıklardan olan o kadar çeşit akıllı varlık türü var. Bu akıllı varlık türlerinin insanların müşahede alemlerine geçmeleri sadece insan kişiliğinde mümkünse bunların elementer kökenlerinin ne önemi var?
 - **Şeytan bize cin olduğu halde cin görüntüsünde şeytanlık yapamaz.** Cin olduğu müddetçe, cin görüntüsündeyken insanın keşfedemediği telepatik yöntemlerle insanla iletişim kurma yeteneği yok.
 - **Şeytan insana sadece insan kılığında zarar verebilir.**
 - Burada bizi yanıltan şeytanın vahyetmesi.

Bunun nedeni de vahiy kelimesinin kafamızda hep sadece sözsüz iletişim şeklinde olmasından kaynaklanıyor.

Oysa vahyetmenin sözlü, yazılı ya da işaret aracılığı ile olması vahiy kelimesi ile alakalı değildir.

Vahiy kelimesi bir haberin ulaştırılmasıyla alakalıdır. **Haberin diğerlerine gizli olarak ulaştırılması anlamındadır.**

Bunun içeriği illa bizim kafamızda tasarladığımız gibi olacak diye bir şey yok. Mesala Yusuf Suresi'nin 9. ayetinde şeytan kardeşlere

vahyetti diyoruz. Bu vahyetmeyi nasıl algılıyoruz? Şeytan görünmez bir varlık olarak onların civarında duruyordu, olayları seyrediyordu. Aklına bir düşünce geldi ve o düşünceyi sızsız, sözsüz bir şekilde en büyük kardeşin kafasına ilettiler. Algımız bu şekilde. Oysa şeytan neden “bunlar oturup konuşurken şeytan da oturup onlarla tartışan, fikir söyleyen birisi olmasın? İlla ki görünmeyen bir şekilde olması gerekmiyordu ki. Tam tersi bu konularda içlerine alıp konuşacak kadar kıymet verilen bir insan ya da bir beşer görüntüsündedir. Böyle algılamamızın önünde bir engel var mı? Yok.

Mesela şeytan Adem'e vesvese verdi diyor. Nasıl verdi vesveseyi? Bir şekilde beyninin içine girip, beyninin içindeki düşünce dosyalarına girerek mi yaptı? Beyin çok iyi çalışan bir organdır ama akla yüklediğimiz bilgi dediğimiz şey elle tutulur bir şey değildir ki. Şeytanın oraya girmesi mümkün değildir.

Buna hülul felsefesi deniyor. Allah'la ilgili de söyleniyor.

Kuran'da şeytanın insan kılığına girdiği var ama Steven Spielberg filmlerinde olduğu gibi insanın içine giren onu ele geçiren bir uzaylı görünümünde bir varlık şeklinde değildir bu. **Şeytan bayağı farklı bireysel bir zat kılığına girer. Tıpkı melekler gibi. Başka birinin yerine geçmez, kendi şekline girer.**

Şeytanın Adem'e vesvese vermesinin bir yolu vardır. **Vesvese sizin üzerinde karar kıldığınız bir mevzuda, bir tasanızın, acabalarınızın olmadığı, çok emin olduğunuz bir mevzuda birinin size acabalar vermesidir. Çok iyi bildiğiniz bir mevzuda tereddüde düşürmek, emin olduğunuz bir konuda emin olmaz hale getirmek. Bunu ancak o konuda onlara acabalar vererek yapabilirsiniz.**

Bunu da beynin kıvrımlarına girerek değil, bir takım sorular, ters bakışlar vererek yapabilirsiniz.

Şeytan hakiki manada telepati yoluyla Adem'e vesvese veriyor olsaydı, şeytanın Cebrail'in yerinde olması lazımdı, Mele-i Ala'nın en tepesinde olması lazımdı. Çünkü ne Cebrail'in ne de Mele-i Ala'nın böyle bir kapasitesi var. Bu ilahlık gerektiren bir vasıftır.

- Mendel'in elementler tablosunda ne kadar element varsa kökeni farklı elementten o kadar çok akıllı ve iradeli varlık var. Bunların hepsi gaybi varlıklardır ve hepsi de müşahade alemine insan kılığında giriyor. **Sizin onların elementer köküne inmeniz isterseniz de mümkün değil.** Elementer kökenlerine şahit olmanız mümkün değil.
- Diyelim ki şeytan insan kılığına girdi, siz de o insanı öldürdünüz, ben bu insanın üzerinde bir otopsi yapayım da elementer kökünün ne olduğuna, DNA'sına bir bakayım deseniz de yine bir insanın DNA'sına ulaşacaksınız.
- **Dolayısıyla bu noktada şeytanın şeytanlık yaparken elementer kökeninin olaya bir katkısı da yok, bir eksisi de yok.**
- **Yaratılış mevzunda şeytanı, melekleri ve İblis'i baz almamızın nedeni onların hiyerarşik denge içerisinde nasıl bir konumda olduklarını tespit etmek içindir.**

- Şeytanlık dediğimiz şeyi Allahu Teala tarif etmiştir.

Şeytan olmayı sadece cinlere de affetmemiştir. İnsten ve cinden şeytanlar demiştir.

Şeytanlar kelimesini birçok yerde çoğul kullanmıştır. Çoğul kullandığı yerlerde o kelimeler her zaman cin şeytanlarına gitmez, hatta tekil kullanımlarında bile olayın bağlamını takip ettiğinizde orada da müşahede aleminin şeytanından bahsedilir. Örneğin Bakara 2/14'teki şeytanlar insandır.

Aynı şekilde Süleyman kıssasıyla alakalı olan Bakara 2/102'deki şeytanlar da ins şeytanlardır. Ayetin devamında "velâkinne-şşeyâtîne keferû" diyor. Şeytanların kafir olması ne demek? Keferû kelimesi, "o şeytanlar bile bile sırtlarını döndüler, bile bile görmezden geldiler", anlamına gelmektedir. Şeytanlar sanki müminlerdi sonradan kafir oldular gibi bir anlam verilmiş. Bunun nedeni 102. ayetin 101. ayetten bağımsızmış gibi anlaşılmasıdır. Oysa 101. ayetin son kısmı 102. ayetin ilk kısmıdır. Orada ayet yine yanlış bölünmeye kurban edilmiştir.

- **Karşınızda kimse yokken aklınıza acabalar geliyorsa bunun mesuliyetini şeytana yüklemeyin !**

- **Karşımızdaki kişinin şeytan olduğunu anlar mıyız?**

- Eğer bundan kastınız karşınızdakini elementer kökenini görebilmekse, karşınızdakinin şeytan olduğunu hiçbir zaman anlayamazsınız. Tıpkı meleklerin melek olduğunu anlayamayacağınız gibi.
- Hatta şeytan karşınıza gelse, ben cinlerdenim, nardan yaratılmış biriyim dese de yine fark etmeyecek. Karşımızda yine insan görüntüsüyle olacak.
- **Şeytan şeytanlık yaparken meleklik potansiyelini kullanamıyor. Meleklik potansiyeli farklı bir şeydir. Şeytan sadece gayb aleminden müşahede alemine geçmeyi kullanabiliyor. Onun üstünde şeytanın ilahi bir potansiyeli yok.**
- Vesveseyi veren diyelim ki tanıdığımız, kim olduğunu bildiğimiz bir insan: Akıllı varlık türü olarak sadece iki çeşit var: cin ve ins. Kuran bunlara kendi içlerinde bir takım tanımlamalar getirmiş. Bu tanımlamalar kimi yerde konum, kimi yerde görev kimi yerde tanım itibariyledir. Mesela beşer kelimesi konum itibariyledir. Onun farklı bir akıllı varlık türü olduğu anlamına gelmez. Aynı şekilde melek kelimesi de bir konum belirtir. Şeytan bir tanım getirir. İblis bir tanım getirir. Tıpkı fakih, fasık, facir gibi. Bunlar tanımsal kelimelerdir. Bunlar camit isimler değildir. İsim değildir. Tanım getiren kelimelerdir.

- Şeytan kelimesi fe'al babında ...

- Şeytan kelimesinin köküyle alakalı bir sıkıntı vardır. Sıkıntının kaynağı kelimenin sonundaki nun'dur. Eğer kelimenin sonunda bir nun varsa şeytan kelimesi feal babı oluyor ama nun olmaması lazım. Sonundaki nun'un yerinde tenvin nun'u olması lazım. Yani ayrı bir harf olmaması lazım. Aksi takdirde bu kökte 4 harf olduğu anlamına geliyor. Fealele gibi bir kalıp çıkıyor karşımıza.
 - Oysa sıfatı müşebbeheler zaten o kalıptan olmaz. Sıfatı müşebbehelere birinci harften sonra ikinci harf getirilmesi sadece ecvef yani ortasında nakıs, yani elif vav ya harflerinden biri bulunan kelimeler için mümkündür.
 - O zaman o sondaki nun nedir? Eğer kelimenin aslındansa o zaman kelime 3 değil 4 harfli olur. El yazmalarına bakın, hem şeyatin kelimesi hem de şeytaan kelimesinde ta'dan sonra şeytaan diye uzatmamıza neden olan elif hiçbirisi yok.
 - Şeytan kelimesinin kökü ile alakalı ciddi bir çalışma yapılması lazımdır.
 - **Her hâlükârda şeytan kelimesi izi takip edilebilen müştak bir kelimedir. Camit bir kelime değildir.**
 - Şeytan kelimesinin her köküyle ilgili hem şın, vav, ta diyenler var o sondaki nun abartıyla alakalı geldiğini söyleyenler de var hem de kökün şın ta ve nun olduğunu söyleyenler de var. Hangisi doğrudur? Muhtemelen ştn diyenler doğru söylüyorlar.
 - Nun'un abartı için gelmesi bir kural değildir. Kelimenin köküne şın ta nun dediğinizde bir sorun kalmıyor ama şın vav ta dediğinizde ciddi bir sorun çıkıyor.
 - **Asıl önemli olan kelimenin türemiş olmasıdır. Türemiş kelimeler de müştaktır. Müştak kelimeler ise tanım bildirir.** Mesela darebe darib, ketebe katib, aleme aliim, kaveme kavvam gibi... Bunların hepsi bir tanımdır.
 - Evet bunlara ismi fail, mübalağa ile ismi fail ve sıfatı müşebbehe deniyor ama bunlara isim anlamı da veriliyor ama bunlar konulmuş isimler değil bir konumu bir durumu belirten kelimelerdir. **Şeytan kelimesi de tanım getiren bir kelimedir.**
 - **İblis de bls kökünden tanım getiren bir kelimedir.** Hatta İblis kelimesinin Kuranda tanımı vardır. İblis kelimesinin de şeytan kelimesinin de İbraniceden geldiği iddiası doğru değildir. Hem mantıken hem de gramer olarak mümkün değildir. İkisinin de Kuran'ın içinde takip edilebilir özellikleri vardır.
- **Şeytani tanımak için elementer kökeni değil, özelliği takip edeceksiniz. Bu özelliği ister müşahede aleminin varlığı göstermiş olsun ister gayb aleminin varlığı göstermiş olsun, isterse hiç bilmediğimiz bir varlık türü bu tanımın içerisine girmiş olsun... O şeytandır, yaptığı işe de şeytanlık denir.**
 - Herhangi bir kişiye tek bir vesvesesinden dolayı şeytan der misiniz? Hayır, şeytan kelimesinin tanımında bu yok. Yalan söylemek şeytanın bir işidir. Ama her yalan söyleyen şeytan olmaz.
 - **Şeytan olmanın ölçüsü yalan söyleyen kişinin hakikatten uzaklaşmış olmasıdır. Kuran'ın uygulanabilir, sürdürülebilir bir ahlak olmadığına kani olması lazım. Bir kişinin yaptığı iş şeytanlık olabilir.**

- Tersinden düşünelim: Karşımızdaki kişi ben müminim diyor. Hiç yalan söylemiyor. Ama aslında Kuran'ın uygulanabilir bir ahlak olduğunu kabul etmiyor. Kuran'ın aktüel değerinin devam ettiğini de kabul etmiyor. Kuran'ın modası geçmiş bir kitap olduğunu iddia ediyor. Kuran'ın eksik olduğunu söylüyor. Kuran'ın gramer yapısının okuyanın kendi kendisine eklemeler çıkartmalar yapabileceği bir yapıda olduğuna, mazisinin muzari, muzarisinin mazi yapılabılır yapıda olduğuna inanıyor. Artık Kuran'ın uygulanabilir, hayat nizamı olarak kabul edilebilir, insan sorunlarını çözen bir kitap olduğuna inanmıyor. **Böyle bir kişi hayatı boyunca hiç yalan söylemese, hiç zina yapmasa, hiç içki içmese, hiçbir günah işlemese de şeytandır. Çünkü şeytanlığın tanımı odur.** Buna içki içmeyen, kumar oynamayan, zina yapmayan şeytan deriz.
- Hatta şeytanlar zinadan ve zinakarlardan uzak dururlar selam bile vermezler, zina yapılan yerlere hiç gitmezler. **Bir kişiye şeytan tanımı getirirken bu merkezi, mihenk noktasını asla kaçırmamanız lazım.**
- Mesela Musa adamı öldürdüğü zaman “min ‘ameli-şşeytân(i)” diyor. Bu cümleyi kuran aslında Musa kıssasını en güzel kelimeleri anlatandır. Niçin “min ‘ameli-şşeytân(i)” diyor da “bu şeytandır” demiyor? Şeytanın amelidir diyor.
- **Karşınızdaki bir kişinin şeytanın amellerinden herhangi birini yapması onu şeytanlaştırır mı? Şeytanlaştırmaz. Ona şeytan tanımı yapabilir miyiz? Yapamayız.**
- Bırakın şeytanları müminler arasında bile içki içmek, zina birinin mümin ya da kafir olup olmadığını belirleyemez. Pekâlâ kafir biri ömrü boyunca namaz kılabilir. Münafıklar inanmadığı halde ömrü boyunca mümin gözüküyor. Bunu ancak bir mümin gibi davranarak, onların bulunduğu yerlerde bulunarak yapabilir.
- **Münafık Kuran'ın insanı hedefine götüren bir araç bir şefaathçi olmadığını kabul eden ama bunu açıkça izhar etmekle istediğini elde edemeyeceğini bildiği için kendisini açıkça izhar etmeye denir.** Yoksa içki içmemenin iyi bir şey olmadığını bilmiyor mu? Ya da zinanın, hırsızlığın iyi bir şey olduğunu mu savunuyorlar?
- Kişinin münafıklığının bunlarla bir alakası yoktur. **Kişinin münafıklığını da, kafirliğini de, müminliğini de, müslimliğini de, facirliğini de belgeleyecek yegane belge Kuran'dır, Kuran'a olan yaklaşım biçimidir.** Semiana ve amenna diyen mümindir. Semiana, zekerna, akilna la müminna... Buna mümin denmez. İsterse ömrü boyunca tefsir dersi yapsın.

• Şeytanları nasıl tanıyacağız?

- Elementer kökenlerinden tanımayacağız, o kesin. Davranış biçimlerinden, davranış kalıplarından tanıyacağız. Kuran da bunu anlatmış zaten.
- Şeytanlık cinlerden gelince ona şeytanlık diyeceğiz ama şeytanlık insten gelince “hayır, bu şeytan değil” mi diyeceğiz?

- **Şeytan kelimesi uzaklaşmak, öfkeli olmak, hınçlı olmak...** Hangi kökü isterseniz onu alın. İnsanın Kuran'la amaçlarına ulaşamayacağını sanıyor musun? Bitti. Sen şeytansın.
- Ama ben namaz kılıyorum, bütün insanlara iyilik yapıyorum... Bunların hiçbiri önemli değildir. Ölçü Kuran'dır, Kuran'la yaklaşım biçimidir.
- **İns şeytanlarla cin şeytanlar arasındaki elementer köken farkını hiçbir zaman bilemeyeceğiz.**
- Tersinden bakarsak, karşımızdakinin melek olduğunu da asla bilemeyeceğiz.
- Şeytan da (melek de) karşımıza asli görüntüsüyle asla çıkamaz.
- **İster cin olsun ister ins olsun başka kılıkta göremiyorsanız, elementer kökeninin şeytanlığıyla ne alakası olabilir ki?**

- **Cin türünden olan şeytanlar kendilerinin cin türünden olduklarını biliyorlar. Ama açıklamazlar. Şeytanlar kendilerini melek olarak tanıtır. Tıpkı Adem'e yaptıkları gibi.**

- **Şeytanın elementer kökenine inmek yaratılış açısından önemlidir. Ama şeytanlığı bir davranış olarak anlamak da önemlidir.**

- **İns şeytanlarla cin şeytanları arasında şeytanlık kapasitesi açısından bir fark var mı?**
 - Cinden şeytan olan bir şeytanla insten şeytan olan bir şeytanın şeytanlık seviyeleri eşit midir? Değildir. **Cin olanların şeytanlık kapasiteleri daha yüksektir.**
 - Bu daha yüksek kapasitenin kendini nasıl belli ettiği Kuran'da anlatılmıştır. ○ Gaybın nasıl işlediğiyle ilgili insan türünün Kuranın izinden gitmediği sürece edineceği bilgi hayallerden ibarettir.
 - **Cin olan şeytanlar insanların gayble ilgili bu bilgisizliklerini manipüle etmeleri çok daha kolaydır. Dolayısıyla ins şeytanlarıyla cin şeytanlarının şeytanlık kapasiteleri aynı değildir.**
 - **Cin şeytanların Kuran'la ilgili bilgileri de ins şeytanlardan çok daha fazladır.**

İlk müfessir şeytandır derken, şeytan bir insan kılığında gözüktüğüne göre hangi insan kılığında olurdu? Bir ilahiyatçı, bir müfessir, bir hadisçi, bir kelimci...

Genelev patronu, banka açmış, borsada çalışan şeytan bulamazsınız ama banka ve borsa hakkında fetva veren bir şeytan bulursunuz.

Şeytan gaybi bilgilerini Kuran üzerinde kullanır.

Müfessirlerin sorduğu sorulara bakın. Ateş yaktığı için mi yakar yoksa Allah onu yakarken yarattığı için mi yakar? Kötü kötü olduğu için mi yasaklar yoksa kötü Allah yasakladığı için mi kötüdür. **Bu soruları ancak şeytan sorar.** Her iki sorunun da ispatı yoktur, sadece hakkında konuşulabilecek sorulardır.

Şeytan bu soruları nereden soruyor? Fıkıhtan kelimadan çıkarır sorar.

Ama şeytan biz Allah'ı göremiyoruz ona nasıl iman edelim diye sordurmaz, bu soruları soranlarla işi de olmaz.

- **Araf Suresi'ndeki şeytan ve kabilesi ifadesi**

- **Şeytan kelimesi bir varlığın ismi değil bir tanımlamadır. Her bağlamda ele alınan şeytan o bağlamla alakalıdır.**

- Nasıl ki kafir kelimesi, fakir kelimesi, müslim kelimesi geçtiği bağlamda anlam kazanıyorsa bu kelimeler de geçtiği bağlamlarda anlam kazanır.

- Dolayısıyla tekil ya da çoğul hiç fark etmez, o bağlamla alakalı bakmamız lazım.

Mesela "Süleymanın tahtı hususunda şeytanların anlattıklarının arkasından gittiler" (vettebe'û mâ tetlû-şşeyâtînu 'alâ mulki suleymân(e)-Bakara 2/102)

Kullanılan kelime "tetlû". Aslında "tetlû" kelimesi anlatmak değil bir şeyi belli bir düzene getirmek anlamına gelir.

Buradaki şeytanlar Süleyman'ın mülkü bağlamındaki şeytanlardır.

Bunlar insan tarafının şeytanlarıdır.

Elif lam takısıyla gelmesi bu şeytanlardan daha önce başka bir yerde bahsedildiğinin göstergesidir.

"Ve-izâ hâlev ilâ şeyâtînihim" (Bakara 2/14). Bakaranın ilk ayetiyle son ayeti birbirine kopmaz bağlarla bağlantılıdır demiştik.

- Şeytanın kabilesi: demek ki şeytanlar ister cin ister ins üreyebilen, karşıtı olan varlıklar.

Yani dişi şeytan vardır ve dişi şeytan insan tarafına geçtiği zaman kadın kılığında geçer. Şeytanı sadece erkek kılığında arayamazsınız. Şeytan ins ya da cin olması fark etmiyor. Şeytanlık yapmış olması yeterli.

Karşımıza cin şeytanı çıksa farklı bir tavır ins şeytanı çıksa farklı bir tavır takınacağız diye bir şey yok.

Şeytana karşı takınılacak tek bir tavır var. Tek bir davranış kalıbı var. **Şeytanlık bu uzak dur.** Kefe biallahî, Allahım bana yeter de. Kefe bilkitabî, benim kitabım bana yeter de.

Adem'e gelenin ins şeytanlarından biri olması durumu ne fark ettirecekti? Hiçbir şey fark etmezdi. Aynı şeyleri söyleyerek Adem'i vesveseye düşürecekti.

Şeytanın kabilesi ifadesinden, şeytanın Allah'ın, Ahura Mazda'nın Ehrimen'i yaratması gibi yarattığı ve kötülük yapmakla memur kıldığı; sen kötüsün ve kötü kalacaksın dediği bir varlık olmadığını anlıyoruz.

Allah hiçbir varlığını akıllı ya da akılsız iradeli ya da iradesiz kötülük yapsın diye yaratmaz.

O mahza hayırdır.

O hiçbir varlığın içine kötülüğü koymaz onu karakter haline getirmez.

Dolayısıyla Allah'tan öyle bir yaratılış biçiminin olduğunu iddia etmek Allaha hakarettir.

- Şeytanın meleklerin içinden kovulmasıyla alakalı: ğavin, sağrin, kafir zalim kelimelerinden anlıyoruz ki o da aynı mevzu ile ilgilidir.
- **Şeytanlar müşahede alemi ve gayb alemi arasında sürekli geçiş yapabiliyorlar mı?**

- Bunun da alacağımız tavır açısından bir önemi yoktur.
- **Önemli olan konuştuğunun hak mı batıl mı olduğudur.**
- Hakka dair konuştuysa ins de olabilir, mümin de olabilir, melek de olabilir. Batıla dair konuştuysa bu yaptığı şeytanlıktır
 - O kişi şeytandır diyemezsiniz çünkü bunu demek için onun bütününe görmeniz anlamanız lazım.
- Şeytanlığı yapan ister ins ister cin olsun, ister hayat boyu bir daha görmeyeceğin biri olsun, fark etmez.
- **Bizim şeytanın elementer köküne bir tarafgirliğimiz olamaz çünkü şeytanı da yaratan Allah değil mi?**

Bu tıpkı Allah domuzu haram kılmış, o zaman domuz lanettir, pistir demeye benzer. Ama domuz etinin yasaklanması insanadır. Yoksa bu domuzu gördüğün yerde kafasını uçur, onu tabiatın sil süpür demek değildir.

Elementer kökeniyle bir alıp veremediğimiz olamaz. Domuz bizim için Allah'ın yarattığı yaratıklardan bir yaratıktır.

O yaratığın Allah'ın yarattığı şu tabiat dengesi içinde muhteşem bir rolü vardır.

Her bir böceğin, her bir sineğin, her bir canlının olduğu gibi onun da konulmuş, şekli-şemali, sünneti belirlenmiş inanılmaz bir rolü vardır. Üstelik domuz bu rolü reddetme "ben bir gün domuzluk yapmaktan vazgeçeceğim" deme hakkına sahip değildir. "Yeter hep domuz olduğum, biraz da maymun olayım" ya da "alışkanlıklarımı değiştireyim bugüne kadar ne bulsam onu yiyordum biraz da pirzola yiyeyim" deme hakkına sahip değildir.

Şeytanın cin olarak yaratılmasıyla bir alıp veremediğimiz olamaz. Bizim alıp veremediğimiz onun yaptıklarıyla ve davranışlarıyla.

- Şeytan kelimesi Kuran'da 88 defa geçiyor. "Her defasında Rabbimiz bize şeytanın davranış kalıplarını farklı bağlamlarda ayrı ayrı tanıtıyor ve bunları yapma, yaparsan şeytanlaşırsın diyor" diyebilir miyiz?
 - Şeytanın adımlarını izlemeyin derken aslında "şeytanın yöntemlerini (hutuvâtışşeytân(i)) izlemeyin siz de bu adımları, bu yöntemleri izleyerek

şeytan gibi iz bırakırsınız” denmekte ve bu yöntemlerden nasıl kaçınılacağı anlatılmaktadır.

- Enam Suresi’nde şeytanlar şu helaldir, haramdır konusu... Oradaki şeytanlardan kasıt insten olan şeytanlardır. Yani din adamlarıdır.

• **Bizim Allah’ın ayetleri hakkında konuşuyor olmamız şeytanlık mıdır? Nasıl bileceğiz? Kelimelerin iştikak ile, hareketleri ile uğraşmanın şeytanlık olmadığını nereden bileceğiz?**

- Eğer biz size bırakın bu kitabı Muhammed zamanında gelmiş, kemiklerin, derilerin üzerine yazılmış, birileri almış, noktalamış, birileri ayet bölünmeleri yapmış, bakın aklınız var, demokrasi var, bırakın kitabı dersek... bunun şeytanlık olduğundan emin olabiliriz.
- Oysa biz Allah bir kitap gönderdi, bir resul gönderdi bundan yüzde yüz eminiz diyoruz. Ama bizim önümüze din adına öyle şeyler konuyor ki, bunları Allah’a atfetmekten haya ediyoruz. Biz Kuran’da insanların ve cinlerin çoğunu cehennem için yetiştirdik, Allah dilediğini saptırır diyen ayetler vardır demiyoruz.
- Ayetleri bu şekilde kullanarak herkesi Kuranın aslında Araplara gönderilmiş bugün geçerliliğini yitirmiş bir metin olduğuna inandırmak mümkündür.

• **Bariz bir şekilde şu şeytanın bir işidir dediğimiz, bizim Allaha olan saygımızı, Kurana olan sevgimizi bağlılığımızı azaltan hiç kimsenin üzerinde münazara yapamayacağı şeyler var mıdır?**

- Kuranı noktalamak kesinlikle şeytanlıktır.
- Noktalanmış Kuran’ı temel alıp onu Kuran yerine koyup insanlara onun üzerinden tefsir getirmek kesinlikle şeytanlıktır.
- Ya da tefsir yazıyorum diyerek cahiliyenin inancını, düşünce sistemini Kuran üzerinden müminlik diye pazarlamak, mesela Kurtubi ve Razinin yaptığı gibi, şeytanlıktır.
- Bu zina yapmak, yalan söylemek gibi bir mesele değildir. Bunlar inandığınız Allah ile, inandığınız Kuran ile direkt bağlantısı olan meselelerdir.
- Bu yapılanlar sizin Kuran’a olan saygınızı mı arttırdı, Allah’a olan sevginizi mi arttırdı, yoksa Allah ve Kuran hakkında sizi şüpheye mi düşürdü?
- Siz içinde men yudilillahu yazan bir Kurana iman ettiğinizi söylerseniz, “hayır biz bundan şüpheye düşmedik, burada yazan men yudililalhu yazıyor dersiniz” zaten münafıklık yapmış bilmeden şeytan olmuş olursunuz. Çünkü Allah kulunu saptırmaz. Rahman, Rahim, Mümin, bunlar Allah’ın Kurandaki sıfatlarıdır ama hiçbir yerde Mudlil diye bir sıfatı yoktur. Hiçbir yerde kendini bu şekilde tanıtmaz.

- İnsanların Allah'ın kitabına olan saygısını azaltacak bir müdahaleyi Kuran üzerine yapan herkes şeytandır. Bunu yapanın cin ya da ins şeytanı olması ne fark eder?
- Bu mevzu hırsızın elini keselim mi kesmeyelim mi mevzusu değildir, Allah'a güvenelim mi güvenmeyelim mi, Kuran'a güvenelim mi meselesidir. Kuran'ı kılavuz edinelim mi edinmeyelim mi mevzusudur. **Asılları ilgilendiren bir mevzudur.**
- Kuran noktalanınca ve harekelenince kimsenin ona saygısı artmadı. Tam tersi Kuran hayatın dışına itildi. Mezarlıkta okunan bir kitap oldu. Kelamcıların ve fıkıhçıların elinde bir enstrüman oldu. Sıradan insanın işine yaramaz hale geldi.
- Altı üstü bir kitap olan Kurani neden anlayamıyoruz? Çünkü anlaşılmama üzerine devasa bir müktesebat oluşturuldu ve hepimiz o müktesebata göre yetiştirildik. Müktesebata göre Kurana uyarsak tartışmamız gereken konular:
 - Allah saptırır mı saptırmaz mı?
 - Şerri kim yarattı? Allah mı insan mı?
 - Kader var mı yok mu?
 - İslam bugüne hükmeder mi hükmetmez mi, tarihi geçti mi geçmedi mi?
- Birisi "semiana ve aseyna" diyorsa şeytandır. Birisi "duydun mu, o zaman duyduğuna itaat et" diyorsa o şeytan değildir.
- Kuran kendisine kitap derken onun kitap olmadığını iddia etmek şeytanlıktır. Kitap kelimesini hitap diye okumak şeytanlıktır. Allah kitap diyorsa kitaptır. Biz müminiz duyduk ve iman ettik diyoruz.
- **Şeytanları anlamının tek yolu vardır: Kuran'a yaklaşım şekillerine bakmak.**
 - Şeytan Adem'e ne diyor? Rabbiniz sizi şu ağaçtan niye men etti söyleyeyim mi? Rabbiniz sizi men etti o bilmez, o ihtiyar bilmez biridir demiyor, Allah'ın emirlerini dinlemeyin demiyor. Tam tersine. "Rabbinizin emirlerini tefsir edeyim mi" diyor. Resmen müfessir. "Melek ve halidin olasınız diye" diyerek beklenti de oluşturuyor. Şimdi size şeceretul huld u göstereyim mi? Allah seni bir şeyden yasakladı? Neden? Sen başka bir şeye yönel diye mi? Allah insanları domuz yemekten yasakladı? Niçin? Ayı yesinler diye, eşek yesinler diye? Mantık bu mu?
- Allah'ın kitabını işlevsiz kendisiyle köy bile yönetilemez gibi gösterip, öteki taraftan Yunan Tanrılarına karşı uydurulmuş, sistem bile olmayan kendi içinde bir tarihi bile olmayan bir sistemi insanlığı mutluluğa huzura götürecek bir şey mi gösteren birine ne dersiniz?

- **Kuranda şeytanı elementer kökeni ile tanımanın yönetimini göremiyoruz.**

Veyevme yahşuruhum cemî'an yâ ma'şera-lcinni kadi-steksertum mine-l-ins(i) vekâle evliyâuhum mine-l-insi rabbenâ-stemte'a ba'dunâ biba'din vebelağnâ ecelenâ-llezi eccelte lenâ kâle-annâru meşvâkum hâlidîne fihâ illâ mâ şâa(A)llâh(u) inne rabbeke hakîmun 'alîm(un)

Hepsini bir araya topladığı gün: "Ey cinn topluluğu! İnsten çoğaldınız! Onların insten evliyası da "Ey Rabb'imiz! Biz, birbirimizden yararlandık. Ve bizim için belirlediğin ecele ulaştık." derler. Ateş, varacağınız yerdir. Allah'ın dilemesi hariç orada devamlı kalacaksınız." der. Kuşkusuz Rabb'in En İyi Hüküm Veren'dir, Her Şeyi Bilen'dir (Erhan Aktaş Meali)

- Ma'şera-lcinni ve 130. ayetteki ma'şera-l-insi ifadeleri
 - Ma'şera kelimesi topluluk demek değildir. **Ma'şera kelimesi aslında bir topluluğun seçkinleri bir topluluktan daha nitelikli olanları anlamındadır.** Bu ins için de cin için de geçerlidir.
 - Bu ayet sanki cinlerin tamamına sesleniyormuş gibi anlaşılıyor.
- Ayete Erhan Aktaş'ın verdiği meal:
 - -steksertum kelimesine onlardan çoğaldınız manası vermiş.
- İblis ve şeytan konusuyla alakası dikkat edilmesi gereken ayetler:
 - Kuran, bu ayetleri takip ettiğiniz zaman ayetler arasındaki en olmayacak bağlantıları fark etmenizi sağlıyor.
 - Bu sizin beyninizin hiç kullanmadığınız kısımlarını kullanmaya zorluyor.
 - Bu şekilde aklınızı kullanma kapasitenizi geliştire geliştire bir yere getiriyor. O yere getirdiğinde sizin daha önce anlamakta zorlandığınız şeyi kolayca anladığınızı görüyorsunuz.
 - Bu Kuran'a özgü inanılmaz bir yöntemdir ve sadece bu bile Kuran'ın Allah'ın indinden bir kitap olduğuna kanıttır.
 - Böylesi bir yöntem bir kitabın içine nasıl giydirilir? Bu yöntem gereğince biraz frene basarak yavaş gitmek, konuları çözmeyi değil özümsemeyi hedef almak daha doğrudur.
 - **İblis-şeytan ilişkisini açığa çıkarmadan, İsa-Adem-ins sıralamasına göre anlamaya gayret ettiğimiz yaratılış mevzunu özümsemeden diğer sorulara geçmemek lazım.**

İBLİS-ŞEYTAN İLİŞKİSİNİ AÇIĞA ÇIKARMAK İÇİN TAKİP ETMEMİZ GEREKEN KELİMELER: SEİR, NAR, CAHİM

- Kuran'da sekiz defa marife olarak geçen **sse'ir** kelimesi:

Mülk 67/11

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُخِّقُوا لَصْحَابِ آلِ سَعِيرٍ

Fa'terafû bizenbihim fesuhkan li-ashâbi-sse'îr(i)

Böylece günahlarını itiraf ederler. Artık (Allah'ın rahmetinden) uzak olsun, o alevli cehennem mahkûmları! (TDV Meali)

- Buraya dikkat edersek şeytanın bugüne kadar hiç değinmediğimiz bir takım ilişkilerinin olduğunu göreceğiz.
 - Ne demek ateşin halkı?
 - Ashâbi-sse'îr elif lam takılı, izafet tamlaması ile gelmiş. ○ Ashab ne demek? Bir yere zorla girene zorla sokulana ashab denir mi? Denmez. Örneğin hapisanedekilere hapisane ashabı denmez. Ashablık iradeye dayalı bir durumdur. İradeyle birine yakın olursunuz.

Mülk 67/10

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ آلِ سَعِيرٍ

Ve kâlû lev kunnâ nesme'u ev na'kilu mâ kunnâ fî ashâbi-sse'îr(i)

Ve: Şayet kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık, (şimdi) şu alevli cehennem mahkûmları arasında olmazdık! diye ilâve ederler. (TDV Meali)

- Cümlelerin kunnâ'dan itibaren zamanı nedir?
 - Eğer biz dinleseydik seir'in ashabı içinde olmazdık.
 - Eğer biz dünyada şunları şunları yapmış olsaydık, ahirette ateş içine girmezdik.
 - Bu şekilde anlaşılıyor ama kunnâ mazi.
- Peki seir kelimesi ateş manasında mı?
 - Ateş nar demek değil mi?
 - Seir'e çılgın ateş demişler. Ne demek o?
 - Alevli ateş ne demek?

Alevli ateş demeniz için ennaru esseiru gibi bir tanımlama geçmesi lazım. Ya da nekira olarak narun sairun demesi lazım. Alevli ateş böyle ifade edilir.
- Seir kelimesinin mazi sülasi kökündeki sözlük anlamları:

- Neden sülasi kökü?
Seir kelimesi türemiş bir sıfatı müşebbehe olduğundan ve sıfatı müşebbeheler sülasi kökten türediğinden mezid bablara (esere seere vs) bakmıyoruz.
- Tutuşturmak, ateşlemek, yakmak, fitneyi kışkırttı, körükledi, ateşledi. Kinlendi, akli karıştı...Fitneyi alevlendirdi, kışkırttı; ateşi alevlendirdi, harlandırı. Searen nare..

- **Bu durumda seir kelimesinin anlamı kışkırtıcı**

- Ashâbu-sse'îr ne? Kışkırtıcının ashabı: “kışkırtıcının ashabı olmadık”

- Burada ateş falan yok. Ne öncesinde ne de sonrasında yok.

İnsanlar ahirette seire ashab olmuyor.

- Geçtiği her bağlamda bu anlamda mıdır?

Azâbi-sse'îr: “Ve lekad zeyyennâ-ssemâe-ddunyâ bimesâbîha ve ce'alnâhâ rucûmen lişşeyâtîn(i)^(s) ve a'tednâ lehum 'azâbe-sse'îr(i)” (Mülk 67/5)

Şeytanlara “azâbe-sse'îr” mi? Kışkırtıcının mahrumiyeti, kışkırtılmış azap ama alevli azap değil.

Kışkırtıcının azabı: isim tamlaması

Şura 42/7

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ الَّذِي فِيهِ هَيَّجَتْ رِيْقٌ فِي رِيْقٍ نَّهَى وَفِي رِيْقٍ عَيْرٍ

ال س عَيْرٍ

Ve kezâlike evhaynâ ileyke kur-ânen 'arabiyyen litunzira umme-lkurâ vemen havlehâ ve tunzira yevme-lcem'i lâ raybe fih(i)^(c) ferîkun fî-lcenneti ve ferîkun fî-ssa'îr(i)

Şehirlerin anası (olan Mekke'de) ve onun çevresinde bulunanları uyarman ve asla şüphe olmayan toplanma günüyle onları korkutman için, sana böyle Arapça bir Kur'an vahyettik. (İnsanların) bir bölümü cennette, bir bölümü de çılgın alevli cehennemdedir. (TDV Meali)

- Toplanma gününde bir kısım cennetin, bir kısım seir'in içindedir:

- O zaman bu toplanma değil, dağılma günü oluyor.
- Buradaki seir ateş değildir, cennet de cennet değildir. Himaye anlamındadır.

Fatır 35/6

اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا لَكُمْ لِيَكُونَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ۗ وَالْحٰبِیْنَ اِلٰی سَعِیْرِ

İnne-şşeytâne lekum ‘aduvvun fettehîzûhu ‘aduvvâ(en)^(c) innemâ yed’û hizbehu liyekûnû min ashâbi-ssa’îr(i)

Çünkü şeytan, sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman sayın. O, kendi taraftarlarını ancak ateş ehlinden olmaya çağırır. (TDV Meali)

- Yed’û hizbehu: onun hizbi çağırır/niteler. Ne olsunlar diye? “Liyekûnû min ashâbissa’îr(i)”
 - Yani cehenneme gelin mi diyor?
 - Hayır, “kışkırtıcının ashabından olsunlar diye” diyor.
- Seir kelimesinin özellikle marife geçtiği yerlerde anlamlarına hatta iştikaklarına bakmak gerekir.
 - Seir kelimesinin şair diye bir iştikaki de olabilir. Şair şiir söyleyen çok şiir okuyan demektir. Bu ilk manadır.
 - Ama şair kelimesi kılınmak, tüylenmek, hissetmek gibi manaları var. Hissetmek anlamını aldığınızda çokça hissedebilen, nüfuz edebilen; kılınmak manasını verdiğinizde çok kılınmış anlamına gelir.
 - Kelimenin tüm anlamlarına, tüm kullanımlarına bakmak lazım. Seir kelimesinin ateş anlamına gelmesi tuhaftır, ashabu sseir diye bir kullanımın olması daha da tuftır.
- Aynı şekilde **ashabu -nhar** kelimelerine teker teker bakıp bir kişinin nar’a nasıl ashab olabileceği sorusunun sorulması lazımdır. Ashab gönüllülüğe dayanan bir durumu tanımlar, zorla tutulduğunuz bir yerin ashabu olamazsınız.

İnşikak 84/12

وَيَصْلَىٰ سَعِیْرِهَا

Ve yaslâ se’îrâ(n)

Fakat alevli ateşe girecek. (Erhan Aktaş Meali)

- Burada da kelime tek başına gelmiş. Tek başına gelince ateş anlamı yok ama ennarı essaira olunca alevlenmiş, kışkırtılmış ateş anlamına geliyor.

- **Seir kelimesini ister fitneye kullanın isterse hubbul seir deyin yani sevgiyi alevlendirdi, sevgiyi kışkırttı anlamında kullanın; rutininde giden bir şeyi iyi ya da kötü manada kışkırtmak, tahrik etmek, harekete geçirmek, TETİKLEMEK, zaten var olan bir şeyi canlandırmak anlamına gelir. KÖRÜKLEMEK. Zaten olan ateşi üfleyerek, körükleyerek canlandırılıyorsunuz. Aşkı, nefreti, kini, körüklemek...**
- Seare ve şeare kelimelerinin nasıl yakın anlama geldiği, hangi kurala göre bunun olduğu, ilk harfinden dolayı mı son harfinden dolayı mı böyle olduğu, ilk harfin sin ya şın olmasının anlama yaptığı etki iştikakın konusudur. Bu iki kelimenin iştikaki yok yakındır.
 - İştikak genelde kelimenin son iki harfinden yapılıır. İlk yazılan Lisan-ul Arab, Muhit, Kitab-ul Ayn gibi sözlüklerde sözcükler hep son harflerine göre dizilmiştir. Son iki üç şekilde gelirler. Son harfi temel alıp harflerin mahreç düzenine göre değil ebced düzenine göre dizmişler. Öyle yapmasalardı daha da iyi olurdu.
 - Arapça kelimenin sonu üzerinden anlam bulan bir lisandır.

Nahiv çalıştıran şey kelimelerin sonudur. Kelimenin sonundaki harekedir.

Bir kelimenin fiilin öznesi mi mefulü mü olduğunu nereden bilirsiniz? Son harekesinden.

Bir kelimenin cümlede mefulü bih mi, izafet tamlaması mı, mefulü mahı mı nereden bilirsiniz? Son harekesinden.

Arapçadaki nahiv kelimelerin son harekesini temel alır. Tenvin varsa bu tenvinin sebebi nedir, tenvin yoksa sebebi nedir, meful olduğu halde merfu geliyorsa sebebi nedir, önünde harfi cer olmasına rağmen cer olmuyorsa bunun sebebi nedir? Bunların hepsi kelimenin sonuna göre tespit edilebilecek durumlarıdır.

Bu sadece kelimenin şekilleriyle de alakalı değildir. Anamlarla da alakalıdır.

Noktasız ve harekesiz yazımlarda kelimenin ne olduğunu kelimenin sonundan bilirsiniz. Örneğin kitabetün kelimesinin sonundaki te harfinin mi fazlalık olduğunu yoksa kendisinden önce yazılan b te se ye nun şeklinde okunan işaretin mi fazlalık olduğunu kelimenin sonundan bilirsiniz.
- 84/12'de ayet bölünmesi sorunu var mı? Yaslâ'da lam'dan sonra ya var, demek ki kelimenin kökü ص ل ي, ateşe sokmak kızartmak anlamına geliyor.
 - İki tane ص ل ي kelimesi var birinin sonu وَو birinin sonu يَّو. Bir kışkırtıcıyı takip etmek de olabilir. Burada meful de çok önemli. يَصْلِيَنَّ عَيْرَهَا değil.
 - Bu tür ayetlerde tuhaf olan fiilin malum sigada gelmesidir. Çünkü fiilin faili kendisidir. Ateşe girecek, yani kendisi yürüye yürüye girecek.

Oysa Kuran'da anlatılan sahneye baktığımızda hiç kimse isteyerek kendi ayağıyla oraya gitmiyor. Oraya "girdiriliyorlar".

Ya bu fiilin meçhul bir bab'ta olması lazım, ya da kelimenin ateşe sokulma manasının olmaması lazım.

Cümle, cümle-i müfidedir (tam cümledir, öğeleri tamdır).

Cümlenin "fesevfe yed'û şubûrâ(n) ve yaslâ se'îrâ(n)" olması daha doğrudu çünkü vav ile bir atıf var orada.

Burada asıl sorun seir kelimesine ateş anlamı verilmiş olması. O yüzden noktasız ve harekesiz metnin verdiği imkanlarına bakmak lazım.

- "Ve yaslâ se'îrâ(n)" hal cümlesi olabilir mi?
Özellikle muzari fiillerin hal cümlesinde geldiklerinde başlarında kad olması lazım. Kad hazf edilebilir ancak hazf edilmesi için cümlenin hal cümlesinden başka bir kalıba giremiyor olması lazım. Bu cümlede bu çok mümkün gözüküyor.
- Burada seir kelimesine harlanmış ateş anlamı vermek için burada ateş kelimesi vardır ama çok bilindiği için mevsuf gizlenmiştir diyebilir miyiz?
Bu mümkündür ama bunun için konunun iyice açığa kavuşturulmuş olması lazım. Başka bir kelimeyle karıştırılmayacak kadar açık bir kullanım olması lazım.
Surede daha önce seirle ya da ateşle alakalı başka hiçbir kelime geçmiyor.
Gereksiz tekrar olmasın diye mevsuf gizlenmiştir diyebilecek bir durum da yok.

İnşikak 84/10

وَإِذَا مَا مَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ عَبْدًا مَّا يَكْفُرُونَ لَهُ ۗ

Ve emmâ men ûtiye kitâbehu ve râe zahrih(i)

Fakat kime kitabı arkasından verilirse, (Erhan Aktaş Meali)

- Kitabı arkasından verilenler. "Ve râe zahrih(i)", Bakara Suresi'nde de birkaç defa geçiyor.
 - Bu kelimeye arkası anlamı verilemez. Zahir zaten arka, sırt demek.
 - "Ve râe zahrih(i)" arkasının arkası, arkalarının ötesi demek oluyor. Üzerinde çalışmak gerekiyor.
- **Cahim** kelimesine bazı yerlerde ateş bazı yerlerde şeytan anlamı verilmiştir.

- Bu anlamlar örfi bir şekilde verilmiştir.
- Cahimin akıllı varlığa döndüğü yerler vardır.
- Bu kelimenin kime ya da neye döndüğünü tespit etmek zorundayız. Müfessirlerimize göre cahim kelimesi cehennem, ğay kelimesi cehennem, cehennem kelimesi cehennem, nar kelimesi cehennem, seir kelimesi cehennem, sekar kelimesi cehennem... Örnekleri çoğaltmak mümkün. **Nasıl oluyor da bu kadar çok kelime tek bir anlama geliyor.**
- Cahim kelimesinin dişil olmasının nedeni erilinin olmamasıdır. Cahim kelimelerine atfedilen sıfatlar, fiiller, tanımlamalardan kim olduğunu tespit etmeniz lazım.

Nefs kelimesi de semai müennes bir kelimedir ama her geçtiği manada müennes değildir. Birçok yerde müzekker geçer.

Sadece kelimenin kendisinin müennesliğine değil de bağlamının müzekker/müennesliğine bakmak lazım.

Cahim bir tanımlamadır. Müzekkeri olmayan müennes tanımlamaların müzekker bir varlık için kullanılmasında bir sorun yoktur.

- Ali İmran 3/59'da Adem'in İsa'ya benzetilmesi hususunu sadece yaratılış açısından mı değerlendirilmelidir?
 - Sadece yaratma değil, "halekahu min turâbin" açısından değerlendirilmelidir.
 - İsa'nın hayatı bize anlatılıyor, bir de benzetme yapılıyor, bu benzetme teşbihi mahlut yani tersten benzetmedir.
 - Acaba Adem'in başından geçenlerle İsa'nın başından geçenleri aynileştirebilir miyiz?

Bu ayetle bunu yapmak mümkün değildir. Ama Adem'in "halekahu min turâb"ıyla ve onlarla alakalı yaşadıkları ve İsa'nın "halekahu min turâb"ı bağlamında yaşadıkları aynıdır. Ama sadece "min turâb" bağlamında.

Kuran'da İsa'yla alakalı anlatılanların tamamı Meryem'le birlikte olduğu kıssalar değildir. Onsuz olanlar da vardır. Sadece bu ayetten İsa ve Adem kıssaları birbirinin tıpkısının aynısıdır denemez.

Ama Kuran'da bu iki kıssanın birbirine benzediğine dair, yani Adem'in bildiğimiz kıssalarının dışında anlatılan kıssalarında da olduğuna dair işaretler vardır.

Bu kıssalarda Adem ve beşer ismi geçmez. Ama başka kelimeler ve tanımlamalarla Adem kıssasının başka bölümleri de anlatılır. Oradan benzerlik çıkıyor.

- Turab kelimesi saç tarağındaki her bir diş demektir. Asıl anlamı yere çalmak.

Bu kelimenin akran olmak gibi bir anlamı da vardır.

Bu kelime böyle her yaşta olan için kullanılmaz.

Daha çok konuyla alakalıdır ve özellikle evlenmemiş kişilerle alakalıdır.

Buna hem bakir hem de bakire anlamı verebilirsin. Bu kelime de hem müzekkere hem müennes kullanılır ama kelime müzekkerdir. Kelimenin kimi kast ettiğini bağlamından bileceğiz. Bakir/bakireliğin müennes mi müzekker mi olduğunu bu ayetten tespit edemiyoruz. Diğer İsa kıssalarından tespit ediyoruz. İsa'nın erkek olan birinden çıktığına dair tek bir kullanım yoktur. İsa'nın annesi babasıdır, onu babası doğurmuştur diye bileceğimiz bir kullanım var mı? Tahrim 66/12-Enbiya 21/91'de Meryem'e birinde müennes birinde müzekker zamir atfediliyor. Açıklanması gereken konu. İsa'nın kimin karnında yaratıldığı, kimin karnında büyüdüğü ve kimin doğum yaptığı Kuran'da anlatılıyor. Ve bu kişi müennes. Demek ki Ali İmran'daki turab kelimesinin karşılığında müennes bir bakire var. Min turab: Bakireden yarattı.

- **Bakara 2/31'deki alleme fiilinin faili halife demiştik. Alak 96/5'te "insana o öğretti (o şeyi hiçbir zaman kendi başına öğrenmedi)" dedik. O şey derken dillerin öğretilmesi kast ediliyor. Bu Cebrail'e söylenen bir cümle. Cebrail insana dillerin melekler tarafından öğretilildiğini bilmiyor mu ki, bu ona tekrar anlatılıyor.**
 - Elbette ki biliyor. Ama ayete sadece tek başına bakamayız. Surenin en başından başlamak lazım.
 - Bu bilgilerin Cebrail'e verilme sebebi ne? İkra! Cebrail'e bir görev yükleniyor ve bu yüklenen görevin bir açıklaması ve tanımlaması yapılıyor.
 - Alak 5 bu tanımın içerisinde geçen bir cümledir.
 - Alak Suresi'nin bütün kelimeleri, hepsi birden "ikra"yı tanımlamak ve bir zemine oturtmak içindir.
 - En sonunda "vescud" diyor. Emirle başlayıp emirle bitirmesinin nedeni, en baştaki sebebe binaen bu sonuca ulaşılmak istendiği içindir.
 - Amaç Cebrail'e bilgi vermek değil verilen emrin hangi zemine oturduğunu açıklamaktır.
 - Alak 6-7: Ama öyle olmadı, insan onu gördü diye kendini kalıcı sandığından dolayı tüm sınırları taşıyor. Burada onu gördü diye bahsedilen kimdir?

Oradaki rae kelimesi iki tane meful almış bir kelimedir. İkinci meful steğna kelimesi ile huve kelimesi müpteda haber olabilecek bir cümle oluşturmaktadırlar. Huve steğna. Müpteda-Haber. Evet bu bir fiil cümlesidir ama fiili failiyle birlikte rae kelimesinin mefulü konumundadır.

Bu noktada gördü manası biraz zorlayan bir manadır. Onu anladı, onu hissetti onun ne olduğunu bilebildi...

Buna kendini gördü, kendisini müstağni zannetti manası verilebilir mi?

Bu ne demektir? Kendini yeterli buldu, zannetti ki kendisi yeterlidir. Ya da steğna kelimesi istifal babında bir halden bir hale geçmek .. (turşunun zaman içinde turşulaşması, üzüm suyunun zaman içinde şaraba dönüşmesi gibi), bir anlamı da istemek: kendisini yeterli görmek istedi.

Burada mefulü söylemezseniz cümle yarım kalıyor. Bir şeyden dolayı kendini yeterli görmesi lazım. Bir şey olması lazım.

- Bu hu'nun kim olduğunu anlayabilmek için Alak Suresi'nin özellikle bu kısmını ilgilendiren başka yerlerde başka parçalarının olması lazım.

Bunu nereden söyledik. Her şeyden önce "ikra/ bi-ismi rabbike" geçen ke zamirinden.

Bu ke zamirinin bir mercii olması lazım. Ama surede mercii yok. Kendinden öncesi yok. Bırakın kendisinden önce kendisinden sonra bile o zamirin kendisine dönebileceği açık bir isim yok.

Surenin başından sonuna kadar tek bir tane zamir var, tek bir tane muhatap var: ke.

"Era-eyte" diyor, "vescud" diyor. Hep ke ve ente kullanıyor.

Dolayısıyla şunu kesinlikle söyleyebiliriz: Alak Suresi'nin başka yerlerde başka kısımları var.

Hu zamirinden önce kafamıza takılması gereken ke zamirinin merciidir.

"Rabbike" ifadesindeki rab Allah'a mı döndü? Öyle olsa bile bunun öncesinde bir ispatının olması gerekmiyor mu? Mesela "elhamdu li(A)llâhi rabbi-l'âlemîn(e)" ifadesinde rab kelimesinin Allah döndüğünün ispatı vardır. Rab kelimesinden önce Allah kelimesi kullanılmış, rab kelimesi izafet tamlamasıyla birlikte Allah kelimesine sıfat olmuş.

"İkra/ bi-ismi rabbike" ifadesinde rab kelimesinin Allah'a döndüğüne dair bir kanıt yok.

Ke zamirinin kim olduğuna dair bir mercii var mı? Yok.

Emir veren değişiyor mu? "İkra" derken emir veren kişi konuşuyor.

"Haleka-l-insâne min 'alak(in)" derken hala emir veren kişi konuşuyor mu? Evet.

"İkra/ ve rabbuke-l-ekram(u); Ellezî 'alleme bil-kalem(i); 'Alleme-linsâne mâ lem ya'lem". Hala emir veren konuşuyor. Kim o?

Emreden benim dediğimi yap demiyor. Ben emir veriyorum sen Rabbinin namına öğret diyor.

O zaman emir veren kişi başka, rab başka biri oluyor.

Peki emir veren kim?

Emir almak ve emir vermek her şeyden önce emir verenle emir alan arasındaki emir komuta zincirinin emir komuta ilişkisinin kurulmuş bir

ilişki olmasını zorunlu kılar. Askere gelmemiş birine emir veremezsiniz. Emir verebilmeniz için önce asker olması lazım.

Alak Suresi'ne baktığınızda bu emir komuta zincirinin kurulmuş bitmiş bir ilişki olduğunu göremiyoruz. Neden?

“İkra/ bi-ismi rabbike” deki bi harfi cerinden dolayı. O bi, bu ilişkinin tamamen bitmiş kurulmuş bir ilişki olmadığını tam tersi yeni kurulmakta olan, hatta bütün bu söylemlerin bu ilişkiyi kurmak için dile getirilen söylemler olduğunu bize gösteriyor.

“İkra/ bi-ismi rabbike” yerine rabbinin ismini öğret diyebilirdi. Peki rabbın ismi ne? Rabbın şu ismini öğret deseydi anlardık.

Bi'nin manalarından biri namına, adına demektir. Rabbın namına, adına öğret. Peki neyi?

Alak Suresi'nde neyi öğreteceği anlatılmıyor. Yani bir öğretme görevi veriliyor ama neyi öğreteceğine dair bir görev verilmiyor.

Surede “era-eyte” diye sormalarından anlıyoruz ki emir verilen kişinin verilen emre uygun hale gelmesi için bir şeyler yapılıyor. Şöyle misin, sen de böyle mi düşünüyorsun, şunu gördün mü, şunu görmedin mi, şu şöyle değil mi, bu böyle değil mi, o şöyle yapsın biz de böyle yaparız sen merak etme..

Aslında kendisine emir verilen kişiye bir teklif var orada.

Musa'ya da bir görev teklifi yapılıyor ama bu teklif ilişkinin en başında yapılıyor.

Alak Suresi'nden ilişkinin en başı olmadığını anlıyoruz. Çünkü emir verme seviyesine kadar gelinmiş. Kıssanın başka yerlerde parçalarının olması lazım dedirten sebeplerden biri de budur.

Kişiye emir almaya getirten şey ne? Neden ona “ikra/ bi-ismi rabbi-KE” deniyor da mesela “ikra/ bi-ismi rabbi-kum” denmiyor? Demek ki bu ilişkinin başında başka şeyler de olmuş ki, seviye buraya kadar gelmiş. Vescud... ile bitirdi ama karşıdaki kişi bu emrin gereğini yerine getirdi mi getirmedi mi bilmiyoruz.

Peki emir verilen bu kişi en sonda da vescud yaptı mı yapmadı mı? Nereden bileceğiz?

- O zaman vescud emri gelmeden önce Alak Suresi arada başka bir yere bağlantı yapıyor diyebilir miyiz?

Alak Suresi'nde emir verilen kişiye az sonra verilecek emir için yapılacak hazırlıklar anlatılıyor. Sana az sonra bir emir vereceğim şu şu gerekçelerle... Anladın mı? Evet. Öyleyse vescud.

Rab ve emir veren aynı kişiler olsaydı ikra bi ismi-i demesi lazımdı. Ene rabbuke demesi lazımdı.

- **Emri veren kim, emri alan kim, rab kim? Bu 3 sorunun cevaplanması lazım.**

Bu 3 soru cevaplandığında “en ra-âhu-stağnâ”daki hu'nun da kim olduğu açığa çıkacaktır çünkü emrin onunla alakalı olduğu belli. İster

insan kendi öyle gördü olsun, ister insan onu öyle gördü olsun...
Bunun da ortaya çıkması lazım.

Onunla alakalı bağlantıları da bahsedilen konulardan takip etmelisiniz.
Her bir fiil cümlesi her bir isim cümlesi de müfred sıfatlar, tanım getirici
unsurlar gibidir.

Ümit koyunları sağdı bir fiil cümlesidir ama aynı zamanda cümle size
bir tanım getirmektedir.

Ümit'in bir halini tanıtmaktadır. Ne yaptığını tanıtmaktadır. Sıfat gibidir.
Cümlelerdeki isnad ilişkisine baktığımızda bir müsned bir de
müsnedun ileyh vardır.

Müsnedun ileyh kendisine bir şey yakıştırılan demektir. İster fiil
cümlesi yakıştırılsın, ister isim cümlesi yakıştırılsın, ister izafet
tamlaması yakıştırılsın... Müsnedun ileyh kendisine bir şey
yakıştırılan, onunla tanımlanan, onunla müsned olan demektir.

Bu yüzden ister isim, ister fiil cümlesi olsun, her cümle bir nevi sıfat
görevi görür. Müsnedun ileyhi tanımanızı sağlar ve kolaylaştırır.

Bir surenin içerisindeki her sıfat, her fiil, her ismi mevsul, her
kavramlaşmış kelime, her fiil cümlesi aslında bir tanım.

Biz o tanımların peşine düşerek, o tanımların bağlantılarını kurarak
Alak Suresi'nin bağlantılarını bulabiliriz.

- İkra/ bi-ismi rabbike-İlezi ħalak(e): ellezi halak bir kavramdır. Yargı bildirmez
ve sıfattır ve rabbın sıfatıdır. Rabbi bize tanıttı. Hangi rab? Her rab değil, ellezi
halak olan rab. Böyle deyince aslında düğüm çözülüyor.
- Eğer halaka fiiline yaratma manası vereceksek demek ki rab Allahmış,
yatan bir tek Allah'tır. Geride emir veren ve emir alan kaldı.
- İkra/ bi-ismi rabbike-İlezi ħalak(e)/ Ĥaleka-l-insâne min 'alak(in): "Halak(e)
linsâne min 'alak(in)" deseydi cümle bitmişti. Ama aynı kişiye dönen iki tane
fiil yan yana gelmiş. Zaten ellezi dedi, zaten kavramlaştırdı bu ifadeyi.
Burada başka bir şey var.

○

Alakalardan ve insandan bahsediyor. İnsanı tür ismi olarak kullanıyor. Eğer tür ismi ise, türü hedef aldığı için devamındaki "alleme-l-insâne mâ lem ya'lem" ifadesinin içine insan türünün tamamı girdiğine göre, ve "ikra" dediğine göre, eğer söz konusu olan bir risalet görevi ise, burada bir yanlışlık var demektir.

Emir verilmeden önce risalet görev teklifinin kabul edilmiş olması lazım. Musa'da önce risalet teklif ediliyor, sonra Musa adam öldürdüm, kardeşim daha güzel konuşur diye ayak diriyor. Bir sürü bahaneler öne sürüyor. Bahaneler bittikten sonra görev kabul edilmiş oluyor. Ondan sonra "izheb ilâ fir'avne innehu tağâ" deniyor. İşte buradan itibaren sistem kuruldu, emir komuta zinciri çalışmaya başladı. Ancak burada böyle bir emir komuta zinciri kurulduğuna dair bir işaret yok, tam tersi bu emir komuta zincirinin başka şekilde var olduğuna dair kanıt var. Emir komuta zinciri var "ikra/ bi-ismi rabbike" emir veriyor sonra "insan şöyle insan böyle, engelleyeni gördün mü" diyerek, neden o emri yerine getirmesi gerektiğini tarif ediyor.

- Bahsedilen olayın beşer resullerden herhangi biri olmasının imkanı yok. Çünkü "alleme bil-kalem(i) / alleme-l-insâne mâ lem ya'lem" ... Bu fiiller Ademden çok öncesinde yapılmış fiillerdir.

Ademden önce bu işi bir kişi mi yapıyordu? Hayır birçok melek yapıyordu. Ama şimdi bir kişiye emir veriliyor. Bu emir her resulde tekrarlanan bir emir midir yoksa bir kere verilen sürekli geçerli bir emir midir? Vescud ifadesinden anlıyoruz ki bu sürekli geçerli bir emirdir.

- Bu emre kim muhatap olabilir? Bu emre muhatap olacak kişi kesinlikle ve kesinlikle Cebrail olabilir. Bu evsafa başka bir varlık yok. Bu hakikaten böyle gerçekleşmiş mi? Kuran'da Allah'ın öğretme işlevini Cebrail'den başkası yapmış mı?

Mesela İbrahim'e kitap ve hikmeti öğretecek deniyor, yine İsa'ya kitap ve hikmeti öğrettik deniyor. Burada kullanılan zamirlerin hepsi nahnu zamirleridir. Bir resule öğretme işlevini kim yapar?

Mele-i Ala'dan Cebrail'i biliyoruz, Mikail'i biliyoruz, sıfat olarak geliyor bunlar. Bunun yanında bir de Ruh kelimesini biliyoruz.

Aslında burada görünmeyen bir 4. Kişi daha var: Anlatıcı. "Cebrail Allah'ın izniyle bunu senin kalbine indirdi": Bu cümleyi birinin kurmuş olması gerek. Dış ses dediğimiz o kişi var.

Bunların içinde resullerle alakası olan kim var? 2 kişi var: Ruh ve Cebrail. **Cebrail'in konumuna baktığımız zaman acaba Ruh ve**

Cebrail iki farklı kişilik midir, yoksa Ruh ve Cebrail aynı kişilik midir? Bunun da tespiti yapılması lazım.

Baktığınız zaman işleyen sistemde bir numaralı öğretici hep Cebrail olmuş. Allah dedi ki “ey İsa ben sana kitabı ve hikmeti öğretmedim mi”? Bu öğretimi nasıl yaptı? Herhalde kendisi gelip yapmadı. Kuran’da bir beşerle karşılıklı sohbet etmesi mümkün değil, şöyle yapar, böyle yapar, resul gönderir diyor.

Demek ki öğretim işlemi bir resulle gerçekleşiyor. Kuran bağlamının tamamına baktığımızda bu resulün Cebrail olduğunu görüyoruz. İkra emrini alabilecek tek kişi olarak Cebrail çıkıyor karşımıza.

- İkra diye bir kişiye emir vererek başladı ama surenin devamında “felyed’u nâdiyeh(u)/ sened’u-zzebâniye(te)” diyerek bize geçti. Bunu kim yapabilir? Kim meleklere “ve-iz kulnâ lilmelâ-iketi-scudû li-âdeme” (Bakara 2/34) demişse onlar yapabilir. Peki bu tekil emri veren kim? O da onlardan onların adına emir veren biri olur.
- Bu üslup Kuran’da başka pek çok yerde daha vardır:

Bakara 2/38

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا مَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِّنْ نِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Kulna-hbitû minhâ cemî’a(n) fe-immâ ye/tiyennekum minnî huden femen tebi’a hudâye felâ havfun ‘aleyhim velâhum yahzenûn(e)

Dedik ki: Hepiniz cennetten inin! Eğer benden size bir hidayet gelir de her kim hidayetime tâbi olursa onlar için herhangi bir korku yoktur ve onlar üzüntü çekmezler. (TDV Meali)

- “Kulna-hbitû minhâ cemî’a(n)” ile çoğul başladı ama devamında “minnî” diyerek tekil zamire geçti. Tekilden çoğula, çoğuldan tekile geçtiği başka çok örnek var.
- Ancak nahnularla nahnu adına konuşan aynı kişi olursa bir kişinin konuşması ile 3 kişinin konuşması arasında hiçbir fark olmaz. Kulna deyince 3 veya daha fazla kişinin koro halinde konuşmasını mı anlayacağız? Hayır. Buradan o nahnuların hepsinin o konuda aynı fikirde olduğunu anlıyoruz. Zaten aynı fikirdelerse ister kulna desin, ister kultu... Fark etmiyor. Zamirlerin değişmesinin sebebi de biz bilelim diyedir.
- Tüm bu bağlantıların ışığında ve surenin içerisindeki bir kulu engelleyeni gördün mü... gibi ifadeleri dikkate aldığımızda: bir kul var ve onu engelleyen biri var sonucuna ulaşıyoruz. Neyin engeli? Net de konuşmuyor. Ya öyleyse, ya böyleyse

○

diye yuvarlak konuşuyor. Neden? Demek ki henüz ispatlanmamış bir şey var ortada. Bu ispatlanmamış şey ancak Adem'le alakalı olabilir. Adem'den başkası olamaz.

- Meleklerle bir beşer yaratacağım dendi. "Fe-izâ sevveytuhu"... dendi. Mevzu anlaşıldı. Bir halife tayin edilecek.
- O beşerin nasıl yaratıldığı değil ama kim olduğu da belli. Tıpkı İsa'nın küçükken belli olduğu gibi.
Burada amaç ne? Burada amaç bu sistemi başarısızlığa uğratmaksa, onu şimdiden uğraşım buna hazır hale getirmek ve bunu gizliden yapmak. Açıkta yapamaz. Bu evsafa tek kişi Adem'dir. Çünkü henüz ispatlanmamıştır.

• **Ahkaf 46/29 ve Cin 72/1'deki cinlerden bir topluluk ifadesi: İki aynı gruba mı işaret etmektedir?**

- Evet ikisi de aynı grup. İki de Süleyman bağlamındadır.
- Burada insanları yanıltan "bir Kuran dinledik" ifadesidir.

Kuran nedir? Kuran Muhammed'e verilen kitabın adıdır. Dolayısı ile oradaki resul de Muhammed'tir. Böyle bir bağ kuruluyor.

Oysa orada "Musa'dan sonra" demektir.

Tam tersi bu ayet Kuranın Muhammed'e verilen kitabın adı değil tüm öğretinin adı olduğunu söylemektedir.

Musa'ya verilen de Kurandır, İsa'ya verilen de Kurandır, Nuh'a verilen de Kurandır.

Kuran nedir? Öğreti. Nasıl bir öğreti? Okuma yoluyla öğretilen bir öğreti.

Biz Musa'dan sonra okuma yoluyla öğrenilen ve öğretilen bir öğreti dinledik, duyduk, işittik (anladık anlamında). Bağlamını Musa'dan sonra ifadesinden tespit ediyoruz.

Musa'dan sonra Davut var, Süleyman var. Hangisi olduğunu nereden bileceğiz?

Davut ve Süleyman kıssalarından.

Davut kıssalarında Davut'un cinlerle alakası olduğuna dair herhangi bir şey var mı? Yok. Ama meleklerle bir teşriki mesaisi var. Hem mihrab olayında hem de tabut olayında.

Süleyman'ın cinlerle alakası ise Neml suresinde, Zülkarneyn kıssasında, Sebe Suresi'nde anlatılıyor.

Kuranda cinlerle bu şekilde ilişkiye girmiş Süleyman'dan başkası yok.

- Nefer kelimesi 3-9 sayısını ifade eder. Tıpkı baad kelimesi gibi.

- **Cemi mükesserler kuralsız çoğullar değildir. Onlar da kurallı çoğullardır ama kuralı sonuna elif ta gelmesi değildir. Çoğul yapılmasında bilinen bir kural yok ama kelimenin kendinde kalıbın kendinde bir kural vardır.**

- 20'ye yakın cemi mükesser kalıbı vardır.
- Cemi kille (azlık cemisi): eğer bir sayı belirtilmiyorsa bahsedilen sayının mümkün olan en azını almayı gerektirir.
- Kuran'dan örnek: “vekâle nisvetun fi-lmedîneti” (Yusuf 12/30).

Nisvetun kelimesi tıpkı nisa kelimesi gibi cemi mükesserdir ama kalıbı farklıdır.

Nisae kalıbı ve nisvetun kalıbı aynı değildir ama ikisi de cemi mükesserdir. O zaman kâle nisvetun'den azlık, nisae'den çokluk anlayacağız.

Birinde mümkün olduğu kadar çok birinde mümkün olduğu kadar az. Kalıplar bu anlamı veriyor.

Kâle nisvetun 3 ila 9 arasında kadın demektir. Kesinlikle 10, 11 olamaz.

Özel bir sayı belirtilmediği sürece mümkün olan en az sayı alınır.

O da nedir? 3.

- **“Vekâle nisvetun fi-lmedîneti” şehirdeki tüm kadınlar dediler ki demek değildir.** Burada yanlışlığa sebep olan “fi-lmedîneti” kelimesine “şehirdeki” anlamının verilmesidir.

- Şehirdeki bütün kadınlar aynı anda, Aziz'in karısı delirmiş, Yusuf onun aklını başından almış, onu sapık olarak görüyoruz diyor; sonra şehirdeki bütün kadınları çağırdı, hepsi geldi, hepsinin eline bir bıçak verdi, hepsi de Yusuf karşlarına çıkınca ellerini kestiler... Çizilen sahne budur.
- **Medine kelimesi o toplumun anaerkil (kadın egemen) bir toplum olduğunu, o kadınların da bir mahkeme heyeti ceza ve mükafat verebilecek konumda kadınlar olduğunu gösterir.** Yargı mercii.
- Ayrıca “vestebekâ-lbâbe” (12/25), “râvedtuhu” (sorguladı) (12/32, 51) ... Yusufun nefsinden murad almak istediğinizde diye meal verilen ayet: siz Yusufun kendisi hakkında sorgulama yaptığınızda...

Yusuf 12/51

قَالَ مَا خَطْبُكَ أَنْ اِدَّيْتَنِي رَاوَدْتَنِي يُوْسُفُ عَنْ نَفْسِهِ هَلْ نَحْنُ حَاشٍ لِّلَّيْلِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهٖ مِنْ بَسُوهِ ؕ قَالَتْ اَمْرَاتُ الْعَزِيْزِ الْاَنْ حَصْحَصَّ الْحَقُّ اَنَا الَّذِي رَاوَدْتَهُ اَنَّ

عَنْ نَفْسٍ هَا وَ لَا نَهَى لِمَنْ أَلْ صَادِقِينَ

Kâle mâ hâtbukunne iz râvedtunne yûsufe ‘an nefsih(i) kulne hâşe li(A)llâhi mâ ‘alimnâ ‘aleyhi min sû-(in) kâleti-mraetu-l’azîzi-l-âne hashasa-lhakku enâ râvedtuhu ‘an nefsihi veinnehu lemîne-ssâdikîn(e)

Kral kadınlara dedi ki “Yusuf’u istediğinizde **nasıl bir karşılık gördünüz?**” Kadınlar: “Allah için o böyle şeylerden uzaktır” dediler. Onun aleyhine bir kötülük bilmiyoruz. “Vezirin karısı da şöyle dedi: “Şimdi bütün gerçek ortaya çıktı. Ondan murat almak isteyen bendim. O gerçekten dürüst bir kişidir.” (Süleymaniye Vakfı Meali)

- Bu meale göre kadınların Yusuf’la zina yapmak istemesi sorun değil, Yusuf’un ne karşılık verdiği sorun.

“Mâ hâtbukunne”: siz ne sonuca geldiniz/ “iz râvedtunne yûsufe ‘an nefsih(i)”: Yusuf’u nefsi hakkında soruşturma yaptığınızda: Onun nefsi hakkında soruşturma yaptığınızda nasıl bir sonuca vardınız? Kadınlar da “araştırdık araştırdık bir kötülük bulamadık” diye karşılık veriyorlar.

Neden böyle diyorlar? Yusuf’un kim olduğu belli değil, nereden geldiği belli değil, kökeni belli değil. Sarayın içerisine girmiş, casus mu katil mi, görevli mi belli değil. Mısır’a geldikten sonraki hayatını biliyoruz ama Mısır’dan önceki hayatını bilmiyoruz. Sorguluyoruz ama bulamıyoruz. Kendi de anlatmıyor.

- O kadınlar ceza ve mükafat verebilecek konumda sorgulama mahkeme makamında (fi-lmedîneti) bulunan kadınlar.
- **“Vekâle nisvetun fi-lmedîneti”**: Sorgulama/mahkeme makamında bulunan kadınlar dediler ki...

Peki onların dedikleri bir yargı mı? Evet, bir yargıya varıyorlar. Çünkü aziz kadın Yusuf’u korudu. Yusuf’un geçmişini bilmiyorlar. (Müfessirlerin) Allah’tan korkmadan Yusuf’la zina yapmak istediğini söyledikleri o kadın Yusuf’u koruyor. Hatta Yusuf ona geçmişini anlatıyor ama kendi mahvolma pahasına dahi kadın Yusuf’un sırrını ele vermiyor. “Onun yokluğunda hainlik yapmadığımı bilsin” diyor. Ben Yusuf’un sırrını açabilirdim ama açmadım diyor. Kadın Yusuf’u koruduğu için bir yargıya varmaları gerekiyor: Kadın kendi kölesine/danışmanına aşık olmuş.

“Kad şeğafehâ hubbâ(en)” (12/30): “O (Yusuf) bir sevgi ile kadının aklını başından almış”. Burada kadını yoldan çıkartan Yusuf oluyor. Bu bir yargıdır. Kadın hakkında kötü bir yargıya varmıyorlar, Yusuf hakkında bir yargıya varıyorlar. Kadının sadece oyuna geldiğini, Yusuf’un aşk vs. ile onu kandırdığını söylüyorlar. Bu bir yargı, bir

mahkeme kararıdır. Demek ki bu kadınlar devlet yönetiminde söz sahibi.

Devlet yönetiminde söz sahibi olduklarını ileride de anlıyoruz. Kral onlara soruyor.

Günümüz müktesebata göre Yusuf'la uğraşan o (aziz) kadındır. Üstüne atlayan, kapıları kilitleyen, "heyte lek(e)" (12/23) diyen, bunu zindana at diyen, gömleğini arkadan yırtan, eğer dediklerimi yapmazsa onu zindana atarım diyen, müktesebata göre hep bu kadındır. Onu zindana atan da bu kadındır.

Müktesebata göre Yusuf zindana düşüyor. Kral rüya görüyor. Hapishane arkadaşlarından biri Yusuf'u hatırlıyor "ben bu rüyanın yorumunu getiririm, beni zindana gönder" diyor. Kral da hadi git diyor. Yusuf'a kral seni çağırıyor diyorlar. Yusuf da cevaben " o kadınlara hele bir sorun bakalım" diyor.

Müktesebata göre o kadınlar Yusuf'a ne yaptılar ki? Kadınlar ondan bir şey istemediler ki. Yusuf'un güzelliğini gördüler, hayran hayran ona bakıp ellerini kestiler.

Kapıları kilitleyip Yusuf'un üstüne atlayan kralla kapıda karşılaştığında bu zindana at bana saldırdı diyen, eğer benim dediklerimi yapmazsa onu zindana atın diyen kadını bırakıyor, ellerini kesen kadınların derdi neydi diye soruyor.

(Yusuf aslında) "benden soruşturmayı kesen, soruşturmanın üstünü kapatan o kadınların derdi neydi, benden ne istediler?" diyor.

Kral da "Yûsufu a'rid 'an hâzâ" (12/29), yani Yusuf sen de bu duruma bir açıklık getir diyor, "kapalı bir durum var, senin geçmişin bilinmiyor".

Kral "siz onun nefsi hakkında sorguladığınızda ne buldunuz dediğinde bir şey bulamadık" diyorlar. Yusuf'a (müktesebata göre) bütün kötülüğü yapmış olan kadın ne diyor? "L-âne *hashasa-lhakku*" (12/51) (şimdi hak yerini buldu) "enâ râvedtuhu 'an nefsihi ve-innehu leminessâdikîn(e)" (12/51)

Kadın hem Yusuf'u fuhuşa, zinaya zorluyor, kapıları kilitleyip, üstüne atlıyor, o bana saldırdı diyor, o zindana atın diyor, benimle zina yapmazsa onu zindana atarım diyor. Yusuf bu kadınla alakalı bir şey söylemiyor. Öteki kadınlar da bizim Yusuf'la bir işimiz olmadı demiyor, biz ondan bir kötülük görmedik diyor. Ama Yusuf'a bütün kötülüğü yapan kadın "l-âne *hashasa-lhakku*" diyor.

○

- Kadınlar Yusuf hakkında bir soruşturma yapıyorlar, Yusuf hakkında kötü bir şey bulmadıkları halde soruşturmayı bir sonuca götürmüyorlar, sürüncemede bırakıyorlar, o (aziz kadın da) Yusuf'u kurtarmak için "benim evladım ol, hakiki manada soyunu bana atfet" diyor, Yusuf da "bunu yapmaktansa Allaha sığınırım" diyor. Çünkü Yusuf İbrahim'in soyu, İbrahim'in torunu. Sizin zürriyetiniz nedir ki? Farklı bir soy ilişkisi kurar mı? Üstelik yalan söylemesi isteniyor. Yusuf bunu yapar mı? Ölse yapmaz. Yapmadı da. Bunu yapmayınca da Yusuf ortadan kayboluyor. Kaçıyor. Zindana düşüyor. Yer altına çekiliyor. Daha sonra tekrar gündeme geliyor. Kral onu yanına çağırıyor. Yusuf da "benim senin yanına şerefli bir şekilde gelmem için hakkımdaki soruşturmanın sonucunun ne olduğunu öğren. Niye kapattılar o soruşturmayı?". Kral da "Niye kapattınız o soruşturmayı, siz ne gördünüz" diye soruyor. Kadınlar "hiçbir şey" diye cevap veriyorlar. (Aziz) kadın da "lâne *has hasa-lhakku*" diyor. "Enâ râvedtuhu 'an nefsihi ve-innehu lemîne-ssâdikîn(e)": o hep sadıklardan biriydi. Size karşı bir komplosu, karşı devrimi yoktu.

- **Yusuf Ashabı Kehf'in içinde mi?**

- Evet. **Ashabı Kehf Esbat'tır.** Yusuf Yakub'un çocuğu değildir torunudur dememizin nedeni mağaradakilerden biri olması, “*kâle kâ-ilun minhum*” (Kehf 18/19); onlardan sözü dinlenenlerden biri dedi ki diyenin Yusuf olmasıdır.
- Hemen bu kıssanın arkasından Musa bir kul kıssası anlatılıyor. Oradaki bir kul da Yusuf'un ta kendisidir. Ashabı Kehf'in sayısı belli midir? Ayette çok açık söyleniyor bu.
- Samiri'nin “ben o resulün izini gördüm, oradan bir kabza aldım” (Ta-Ha 20/96) dediği olay: Hani iki kişi yola düşüyorlar ya, dikkat edin o kulla karşılaşınca ikinci kişi yok oluyor (Kehf 18/65'ten sonrası). Buradan sonrasını siz takip edin. **Kuran çalışırken bir şeyin sonucuna gitmektense konunun hakkını vermeye çalışmak çok daha köklü ve verimli oluyor.**

Samiri ile ayetlere dikkat edin, Samiri tekil olmasına rağmen çoğul bir kalu fiili geliyor. “Samiri kimdir”den ziyade bunları çözmeniz lazım.

Neden burada kalu geliyor? Orada bir sorun var, kelime tekil, öncesi tekil, hitap tekil ama kalu diyor. Bu kalu fiilinin bu şekilde kullanılması yanlış. Çünkü adam tekil. Sonrasında da Musa onunla konuşurken tekil konuşuyor. “Venzur ilâ ilâhike” (Ta-Ha 20/97) diyor. Ama tekil bir kişiye çoğul bir kalu fiili geliyor. Neden? Bunun peşine düşmeli, bunun sebebini anlamamız lazım. Bu yüzden Samiri bir topluluk mu ki diye sormuştuk.

Samiri'nin kelime anlamı nedir? İsmi fail kalıbında mı? Elif sonradan eklenmiş, unutmamak lazım. Esmer olmak, esmerleşmek, geceleyin konuşmak...

Bir bağlantı daha: semere kelimesi ile sebe kelimesinin anlamları: ikisi de neredeyse aynı anlama geliyor.

- **Musa kıssalarında da İblis'in izi sürülebiliyor demiştik.**

- Musa ve bir kul kıssasında tevili hadisin anlatıldığı bölüme gelindiğinde (Kehf 18/78) bir kul sseffinetu'yu açıklarken “feeradtu”: şöyle şöyle olmasını ben istedim, diyor (18/79). Gulamın öldürülmesini (katlini) biz istedik diyor (18/81). 3. olayda da rabbuke istedi diyor (18/82).

- Bir de öldürülen katledilen gulamın anne babası için “feeradnâ en yubdilehumâ” (18/81) deniyor. Burdaki huma zamiri ondan önce hangi tesniye varsa ona gider. Kelimeye anne-baba anlamı da verebilirsiniz, iki anne anlamı da verebilirsiniz, iki baba anlamı da verebilirsiniz. Mumin olan ebeveyhi.. Yubdilehumâ: bedeleyi değiştirmek olarak anlarsak, neyi değiştiriyor?
 - **Burada önemli olan konu 79, 81, 82. ayetlerde ene, nahnu, huve (rab) şeklinde 3 farklı zamir kullanılmış olmasıdır.**
 - Bu zamirlerin Yusuf kıssasıyla öylesine derin bir alakası, öylesine muhteşem bir bağlantısı var ki... **Yusuf kıssası Kurandaki kıssaların hemen hepsini anlamının anahtarı!!!**
- Yusuf kıssası hadiselerin teviline göre düzenlenmiş bir kıssadır. Kıssada biz Yusuf'a hadiselerin tevilini öğrettik dediği gibi kıssanın dizaynı ona göre yapılmış. Size hadiselerin tevilini zorla öğretiyor. İşte bak hadiselerin tevil budur diyor.
 - **Hadiselerin tevil: tevil bir şeyi asıl sebebe döndürmek demektir.** Yaşadığınız olayın bir ilk sebebi bir de sonucu vardır. Başlamış ve bitmiş bir olayın sonucuna bakarak ilk sebebini, ilk sebebine bakarak sonucunu bilebilirsiniz. Çıkış noktası böyle olan bir hadise şöyle sonuçlanabilir; sonu böyle olan bir hadise böyle başlamış olabilir. Hadiselerin tevilini iki yönde çalıştırmanız lazım.
 - Aslına baktığınız zaman Kuranda gramer çalışmalarının tamamı tam da bunun üzerinedir.
 - **Gramerde yaptığımız şey, sonuna bakıp başını; başına bakıp sonunu bilmektir.** Gramerin çerçevesi budur aslında. Cümlenin sonuna bakıp başını bilebilirsiniz. Başına bakıp başında marife merfu bir isim gelmiş deyip bu cümlenin sonu “-dır”, “-dir”le bitecek diyebilirsiniz. Daha baştan sonucu söylediniz. Diğer kelimelere bakmanıza gerek yok. O marife ismi koyacaksınız. Sonra.....(-dir) diyeceksiniz. Geri kalan kısmı “-dir”e nasıl geldiğinizi tespit etmekten ibarettir. Aynı şekilde sonuna bakıp, başını tespit edebilirsiniz. **Hadiselerin tevil tam da budur.**
 - Bizim yapmamız hadiselerin tevil değil ancak tahmini olabilir. Tevilde şaşmazlık olması lazım. Net olması lazım. Net olabilmesi için de onu kuşatan bir kaynağın olması lazım. O kaynak da bizde yok. Yusuf'ta var.

Hadiselerin tevilini BİZ öğreteceğiz diyor. Demek ki orada bir üst seviye var. O üst seviye bizde olmadığı için bizimkisi sadece tahmin olabiliyor. O tahminler de istediğiniz kadar sağlam temellere bağlayın, yüzde yüz doğru bilgi olmaz. Ama yüzde yüz çöpe atılacak bilgi de olmaz.

Hadiselerin tevlinin Kevser Suresi ile alakası var mı? Kevser Suresinin kesinlikle Yusuf'a alakası var. Kevser Suresinin Yusuf'a nasıl bağlandığı ayrı bir çalışmadır. Ebter kelimesinden mi, kevser kelimesinden mi? Kevser nedir mesala?

- **İrab çalışmalarında esas olan şey geldiğiniz noktada çalışmanın hakkını vermek. İncelediğiniz ayetin fiilini, failini, harfi cerini, mefulünü, kelimelerini, bağlantılarını, isterse kelime bin defa geçsin hepsini tek tek okumak, bağlantılarını tespit etmek... Siz bunu yaparken Kuran sizi bir yandan eğitiyor ve başka bir şeye hazırlıyor zaten. Siz bir ayeti anlamaya çalışırken Kuran sizi o ayetin daha ötesine geçiriyor. Farkına bile varmıyorsunuz. Ama anlamaya çalıştığınız ayetle alakalı çalışmayı bitirince görüyorsunuz ki, başladığınız yerden başka bir yere getirilmişsiniz bile. Kuran sizi o noktaya hazırlıyor. Kuranın böyle eşi benzeri olmayan, ilginç bir öğretim yöntemi var. Bu kitabın eşi benzeri yok. Bu kitabı oluşturmaya kimsenin gücü yetmez.**

- Ashabı Kehf kaç kişidir, nerede saklanmıştı? Bunlar işin magazinsel kısmıdır. Elbette önemlidir. Ama bilginin bu şekilde sunulması olayı biraz magazinleştiriyor. Yani vazgeçilmez bilgi olmaktan ziyade, merakların bilgisi haline getiriyor. Şu an yaratılış mevzunu çalışıyoruz. O zaman yaratılış mevzunun bütün ayetlerine, aktörlerin kim olduğuna, hangi ayetlerde, hangi bağlamlarda geçmişlerdir, nasıl takip edebiliriz, hangi kelimelerle takip edebiliriz, nasıl anlarız, kelimeleri nasıl deşifre ederiz, karşımızda sıra dışı bir nahiv bilgisi, cümle, sarf var mı? Kelimelerin birbirine atfı, isnadı, isnadıyla ilgili kullanılan harfi cerler, neden o harfi cerler de başka bir şey değil... Siz bunlarla uğraşırken Kuran sizi öyle şeylere hazırlıyor ki, siz farkına bile varmıyorsunuz. Bu şekilde çalışınca beyninizin çalışmayan kıvrımları devreye giriyor, beyniniz bilgiyi üretiyor, bilgi data bir veriden ziyade bir olgu haline getiriyor, bu bilgileri alırken bu ilişkilerin kurulması, nahiv kurallarının çok farklı bir şekilde çalışması, sarfın çok başka bir şekilde çalışması, her girdiğinizde edindiğiniz her bir ilke beynin kullanılmayan kıvrımlarını harekete geçiriyor, tahrik ediyor. Önemli olan da işlek bir akla sahip olmak.

- **Müminun 23/12'den itibaren aşama aşama insanın yaratılışını anlatıyor. 17. ayette "velekağ ħaleknâ fevkağum seb'a tarâ-ika" diyor. Tarâ-ika kelimesi müennes. Bu kelimeyi ilk yaratılıştaki 7 tür olarak değerlendirebilir miyiz?**

- Kesinlikle o ayetlerin Ademden öncesiyse, yani insan türünün ilk başlangıcıyla bir alakası var. Benzer bir ifade "elem terav keyfe ħaleka(A)llâhu seb'a semâvâtin tibâkâ(n)" şeklinde Nuh 71/15'te de geçmektedir.

- Demek ki ilk başlangıçta nelerin olduğundan insanlık bihaber değil, nelerin olduğunu biliyor.
- “Gökyüzüne bakmaz mısınız, Allah semavati nasıl 7 kat tabaka tabaka yarattı?”. Eğer ayet bunu söylüyorsa bu soruyu soran hakikaten cahil ve etrafını düşünmeyen birisidir. Üstelik bu bir de kınama sorusudur. Cevap isteyen bir sorudur. Soru sorulanlar gökyüzünün nasıl tabaka tabaka yaratıldığını tabii ki görmediler. Peki Nuh gördü mü 7 kat göğü? O da görmedi. Kendinin görmediği bir şeyi nasıl kınama üslubuyla sorar? Üstelik kavminin de görme imkanı yok. Çünkü 7 kat gök diye bir şey yok. 1 tane gök var.
- Bu ayetlerden insanlığın kendi kökleriyle alakalı bilgisiz olmadığını anlıyoruz.
- **O ayetler kesinlikle insanlığın ilk köküyle alakalıdır. O zaman yaratılış yedi türden mi? Ona yedi tür nefis diyemeyiz. Tür tek. Yedi nefis. Hepsinin özelliği karşı cinsinin olmaması. Hepsi nefsin vahidetin.** Daha önce 8 demiştik. 8.'nin ne olduğunu açıklamayı daha sonraya bırakalım.